

"Kníže míru" v pravém světě

IV. Císař Vilém, domnělý "kníže míru," o kterém ještě dnes časopisy ocelového magnáta Franka Munseyho pěl chvalozpěvy, že prý tak dlouho byl hlavním oporou evropského míru, nynější válkou ukázal se v pravém světle. Dříve se do války nepustil, protože se nepovažoval za dosti silna, ale ohromné zbrojení Německa v posledních letech ukazovalo, že se už vyptává k válce. A k válce nepochybně bylo by došlo i tenkrát, kdyby císařův "přítel," arcivévoda František Ferdinand z Este, nebyval v Sarajevě zastřelen.

Nynější válka však osvětlila ještě jiné věci. Na prvním místě ovšem vrhla ostré světlo na jeden z hlavních argumentů, jimiž obhájejí militarismu snaží se ospravedlnit šílené zbrojení. S tímto argumentem páni zabíjející už se asi neopovíží přijít — neboť nynější válka vyvrátila jej na dobro. Kdyby Německo nebylo až po zuby ozbrojeno, nebylo by se pustilo do války s celou Evropou, poněvadž Německu nikdo neubližoval. Ale císař považuje svou armádu za nejdokonalejší na světě a proto si umíní provést to, po čem už tak dávno toužil — zkrusit Francii. Němci nebrání svou vlast, na kterou nikdo neútočí jejich válka jest veskrze jen útočná a dobývací.

Obhájejí militarismu, a to nejen v Evropě, ale i v Americe, chvátají se, že prý válka pěstuje všechny možné cnosti. Je to vidět. Nejdříve dělá z lidí hlafce a kří vopříčnický a později bestie. — Italsko-Uhersko bylo Berlínskou smlouvou vázáno vrátit Bosnu a Hercegovinu turcké říši, ale — vzalo si obě země. Dědek nynějšího německého císaře jméno své říše podepsal londýnskou smlouvou z roku 1870, kterou Belgie byla prohlášena za neutrální území — ale německá vláda nic nedbá na smlouvu. Jinými slovy: korunovaným hlavám a jejich rádcům nelze věřit ani pod přísahou. Zrušit slavný slib jest nečestno jednotlivci, a není to o nic čestnější, ruší-li svůj slavný slib císař.

Jaké bestie z lidí válka činí, o tom netřeba mnoho dokladů. Je to známo z dějin. Roku 1099 křižáci dobyli Jeruzaléma. Byli to lidé věřící, svrhovaní nábožní, kteří z lásky k Ježíši Kristu nasadili vlastní životy, aby svatou zemi vyrvali vzdělanějším Saracénům. Ale válka udělala z těch nábožných lidí bestie. Slyšme, jak Rev. Sir George W. Cox líčí výjevy po dobytí Jeruzaléma křižáky:

"Vražední, které následovalo po dobytí města, bylo tak hrozné, že kone křižáky, kteří jeli k městu Omarové, brodili se krví po kolena. Křižáci brali malé děti za nožičky a bili jim o zdi, nebo je házeli přes cimburčí, a Židi byli všichni v synagoge za živa upáleni. Nazejtří po té hrůzy předešlého dne byly zůmyslně opakovány měrou ještě větší. Tancred byl zaručil bezpečí třem stům za jatům. Ale přes jeho rozhorlený protest zajatci byli vyvedeni ven a pobiti; a pak následovalo hromadné vraždění, ve kterém těla mužů, žen a dětí byla rozsekána na kusy a naházena na hromadu."

Od té doby uplynulo již osm set let, lidstvo jest vzdělanější, ale válka jest pořádě brutálnější. Spousta brutálností spáchána byla v Balkánské válce; vyšetřovatelé američtí vinili z brutálnosti řecky, a ti zase vydali tiskem tuhostou knihu, ve které vyčítali beštialnost Bulharům. Nynější válka ještě daleko nepokročila, ale co se dá očekávat, lze posouditi z toho, co už víme. Z Belgie se oznamuje, že tam Němci ze vaterku zabíjejí i civilisty, což i dle všeobecného řádu je sprostá vražda. Američané, kteří byli nuceni přehodnouti z Německa, nežli ještě válka začala, také už trochu okusili brutálnost války, vzali jim totiž, co měli, nacpali je do vlaků, vojáci po nich šlapali, John Jay Chapman pláče u tom v luterském deníku Times:

"Tito nestupitel byli proniknuti pocitem tak hrozným, že ho nelze slovy vyjádřit, a v jejich hlavách vyvstala myšlenka: 'Tobte jest moderní Německo!' Obhrzený národ konečně shodil masku. V Anglii dosud nikdo neví, co těch

posledních 30 let německého militarismu ve skutečnosti znamená. Francie dnes hájí moderní civilizaci, ale bude jí třeba podpory veškeré mojí Anglie."

Nynější válka konečně má pro národy ještě jedno poučení. Nesvědčte své osudy jednomu člověku! Rakousko začalo válku, Rusko vystoupilo proti němu, a Německo pak proti Rusku. Ani v jedné z těchto zemí nerozhodovala vůle národa, nýbrž toliko vůle jednotlivce, nebo dvorní kamarilly. Jest také možná, že korunovaným hlavám bylo úzko před rostoucím hnutím dělnickým a že císařové doufali válkou odvrátiti pozornost lidu jinam. Ale je také možná, že po válce bude v Evropě více republik a méně militarismu. Méně vojáků tam bude zcela jistě.

Potud úvahy "Spravedlnosti." V. Bezprostřední příčinou evropské války bylo zavraždění rakouského následníka trůnu, Františka Ferdinanda a jeho choti v Sarajevě. Skutečnou příčinu zavdalo však Rakousko samo.

Abychom lépe situaci objasnili, dlužno zajít trochu do minulosti. Celé generace křesťanského světa uváděny byly ve vzrušení lícením hrůz a světepostí, jež Turck páchal na křesťanském obyvatelstvu balkánských zemí. To to nemohlo si pomoci samo a křesťanský svět nejenom mu na pomoc nespěchal, ale ke všemu, v 1853, když Rusové byli na dobrě cestě vyhnouti Turka z Evropy, "křesťanský svět" jim to zumažilo. Konečně i dnes Turcko má mnohého ochránce, má jej v Německu a v císaři Vilémovi.

Rusku sice nepodařilo se vyhnouti Turka z Evropy, avšak podařilo se mu po vítězné válce s Turckem v 1877-78 osvobodit balkánské národy. Aby samo nemělo výhodu z vítězné války, k tomu opět přihlédl "křesťanský svět," který zároveň přihlédl k tomu, a by se "světepěni Turkovi" neubližilo více, než bylo naprosto nutno. Tehdy, zásluhou Ruska a nesmírných obětí, které přineslo, rozmožena byla rodina národů o dva neodvislé národy slovanské, Srbsko a Bulharsko a knížectví Rumunsko.

Rakousko na jevišti balkánském se objevilo v r. 1878, kdy se splnomocněním ostatních velmocí zabralo čili okkupovalo Bosnu a Hercegovinu, v nichž uvolilo se zavěsti pořádek. Pořádek zavádělo Rakousko tím, že potlačovalo všechny projevy národního ducha a vyčkávalo pouze příhodné chvíle, aby z okupace učinilo vlastnictví. To bylo by ovšem hrubým porušením slavné smlouvy, ale svrchu již pověděno, jak "hlavý korunovaně" rozumí slavnou smlouvu. Onen příhodný okamžik, kterého Rakousko vyčkávalo, nastal, když Rusko vyšlo oslabením z války s Japonskem. K vůli lepšímu pochopení situace musíme si však povšimnouti poměru, jaký se vyvinul mezi Vídní a Berlínem.

Kdo na věci pohlídl jako s perspektivy, byl by očekával, že Rakousko, po strašné porážce ze strany Pruska v r. 1866, opět se spíše o slovanské obyvatelstvo, které tvoří většinu v říši, že spíše bude vyhledávat shlednutí s Ruskem a Francií, než na místě toho vidíme Rakousko jako elna troj-spoklu, s německou říší vzniknuvší po vítězné válce s Francií, a Itálií — tedy se zeměmi, s nimiž před nedávnem vedlo válku.

Z Berlína vydáno heslo "Drang nach Osten" (postup na východ), a Rakousko, vzhledem k svému zeměpisnému položení, mělo být první činu. Tou bylo prostě osmámení, že okupované země, Bosna a Hercegovina, stávají se částí Rakousko-Uherské monarchie. S jakým nadšením bylo to přijato domácním obyvatelstvem, vyvitno nejlépe z toho, že skoro současně nutno bylo vyhlásiti vojenský zákon, Ruku v ruce s tímto tlakem politickým šel tlak hospodářský. Německo získalo velmi cenné a důležité koncesce od Turcka v jeho evropských i ma-lasijských državách, a Německo Turkovi půjčovalo peníze.

Rozpjetí křidel rakouského orla nad okupovanými zeměmi sotva bylo příjemným překvapením pro velmoe evropské, nicméně však

žádná z nich neměla tak důležité zájmy na blízkém východě, aby se odvážila důrazného protestu — neboť protest v takových případech musí býti něčím více, nežli pouhými slovy, pouhým projevem nelibosti. Rusko, za jiných okolností, bylo by snad protestovalo a protestu svému hledělo zjednati platnosti, než ono nevzpamatovalo se dosud z války s Japonskem. Neodvislé státy balkánské, zejména Srsko, Bulharsko, Černá Hora a Rumunsko, a konečně i Řecko, viděly v tomto kroku Rakouska ohrožení a napadení svých nejnižších zájmů, než tehdy nejenom nebylo mezi nimi jednoty, ale v Srbsku i v Bulharsku dosud krváčící rány zasazené ve válce mezi těmito dvěma zeměmi a všechni národové slovanští na Balkáně nezapomněli, že Řecko, ve své válce s Turckem, mělo dalekosáhlé záměry, že mělo vlastně v úmyslu rozšířiti svoji hegemonii na celý Balkán a obnoviti říši Alexandra Velikého.

Jest však více než pravděpodobno, že vtělení Bosny a Hercegoviny v hranice monarchie Rakousko-Uherské, uvědomění si společného nebezpečství, dalo podnět jednotě balkánských států, která tak svěle se osvědčila ve válce proti Turcku.

Co nemohly dokázati evropské velmoe, zavěsti na Balkáně pořádek a učiniti konec koruptní a násilnické nadvládě turcké, k tomu odhodlali se národové, o nichž, aspoň o některých, anglicky mluvící svět velmi málo věděl a pro něž ve Vídni a v Berlíně měli jenom opovržení.

Válka balkánských národů proti Turcku byla válkou spravedlivou a Balkán nemusel býti naděb "sopkou," jakou byl po celá desetiletí, nebýti Rakouska. Mezi balkánskými spojenci před započatím války proti Turcku byla dokonatá dohoda, všichni se usjednotili, jak bude rozděleno dobyté území — než stalo se něco osudného. Bulharsko začalo hráti falešně a karty byly mu namíšleny z Vídně. To už jest dvě věci historie. Vídeň přemluvila Bulharsko, aby zradilo ostatní Slovany, spojence v nedávné válce. Vídeň před očima vládnoucích kruhů v Bulharsku vykreslila lužný sen mnohého bulharského carství, nad nímž ruku ještě mnohých držela by Rakousko-Uherská monarchie. A za to chtěla, co jí bylo se hodilo, mořský přístav a hegemonii nad Srbskem, i když ne politickou, tedy hospodářskou. Proradnost Bulharska vedla k druhé válce balkánské, v kteréž zmíněná země trpce odpykala za to, že dala se svěsti Vídni, a o všem že dále bylo vykřváčeno a oslabeno Srbsko.

Jest to veškeré známou, že již jednou rakouská armáda byla částečně mobilisována proti Srbsku, že vlastně již vojsko stálo na hranicích té země. Srbsko totiž dopustilo se toho neodpustitelného hříchu, že neodrželo se tal-stojovské zásady "neodporujte zlému." Když Rakousko ukázalo své karty úplným převrácením

PAN A P. EINAR SWARDOVI

Obdivili se plavbu přes oceán v motorovém záchranném člunu.

GENERÁL JANKOVIČ.

Jeden z hlavních velitelů srbské armády.

Bosny a Hercegoviny, kde jalo se potlačovati každý projev národního ducha, Srbsko přestalo z Rakouska kupovati a kupovalo z Francie. Tím byl rakouský průmysl těžce postižen, a aby se Rakousko "vymstilo," zakázalo dovoz vepřového dobytka ze Srbska, ačkoli chudší lidé v monarchii nemohli si ani masa pro drahotu dopřáti.

VI. Ze mezi Srby v království a v Bosně a Hercegovině udržovány byly styky, jest zcela přirozeno a jest více než pravděpodobno, že v lidu těch zemí nikdy neomřela naděje, že budou někdy sjednoceni, zrovna jako naděje taková živena byla od pokolení k pokolení mezi Poláky, jichž staroslovanské království bylo roztrháno. Zdáli v tom udržování styků mezi Srby v království a v Bosně a Hercegovině spatřuje někdo "všesrbskou" propagandu, budou Srbové snad usvědčeni z toho "zločinu," avšak mnohem užší a důvěrnější styky udržovány byly mezi Němci v Rakousku a Němci v říši, přes to, že Rakousko velmi málo dobrého od Pruska, jež stalo se jádrem německé říše, doznalo; jsou přece lidé, kteří pamatují válku prusko-rakouskou a porážku u Sadowé, i když nepůjdeme dále do historie.

Rakousko vůči Srbsku hrálo asi takovou úlohu, jako onen vlk, jenž nahore na potůce si stěžoval, že mu beránek dole kaší vodu — stále něco vymýšlelo na provokování Srba, jak v Bosně a Hercegovině, tak v království a konečně shromáždilo ohromnou sílu vojska na srbské pomězi k manévrum.

Vůči této provokaci malé Srbsko zůstalo klidno, ačkoli, kdyby takovou sílu vojska Rakousko bylo shromáždilo na příklad na hranicích ruských neb Rusko na hranicích rakouských, bylo by asi na stádo vyptáváno a vysvětlováno, proč ty manévry nejsou konány jinde, proč jsou odhánány zrovna na hranicích jiného státu.

Rozpínavá zahraniční politika rakouská datuje se od toho času, kdy císař složil na následníka trůnu část svých povinností. Jest to známou věcí, že v Rakousku a snad také v jiných monarchiích, stárnoucí panovník radí se o všech důležitých krocích vlády s následníkem trůnu, obzvlášť ve věcech zahraniční politiky. Když lohi následník trůnu, František Ferdinand, nevěděl si rady, jezdil pro ni do Berlína, k svému příteli Vilémovi, a odtaunat řízení nejenom osudy říše německé, nýbrž také osudy říše rakouské.

Srbové, za útočnou, násilnickou politikou Rakouska činili zodpovědným Františka Ferdinanda, zcela po právu, a viděti svoji neodvislost, ba i samostatnou národní existenci ohroženou v nejvyšší míře. Veřejné mínění v Srbsku bylo rozrušeno a s hrůzou a děsem očekávan den, kdy uslý národ, nějakou novou provokací ze strany svého mocného souseda, bude donucen pustiti se v nero-vný zápas.

Ze tohoto napjetí přejel do Sarajeva následník trůnu František Ferdinand se svou chotí a oba tam zavražděni. Vrah byl dopaden a jisté dostane se mu takového trestu, jaký zákon na vraždě určuje. Že se jednalo o spiknutí, že v záměru na zavraždění

Františka Ferdinanda zasvěceno bylo více osob, kromě mladého Srba Principa, jest konečně možno, ale jinou věc jest činiti za atentát zodpovědnou srbskou vládu, nebo dokonce srbský národ. V Bělehradě přece nejsou tak na hlavu padli, aby Rakousku zrovna vnutili záměrku k válce, záměrku, kterou Rakousko tak dlouho hledalo. Srbsko ještě ani se nezačalo vzpamatovávat z dvou válek a pouze blázen může tvrditi, že vyhledávalo třetí, se souperem mnohem mocnějším a silnějším.

V této souvislosti musíme se dotknouti resolucí přijatých na schůzi Němců v Omaze, o nichž ostatně se ještě zmůžeme. Práví tam:

"Co bylo jiskrou v prachárně Evropy? Sveřepá vražda rakouského korunního prince a jeho choti Srben, ruským chráněným vrahem. Když během naší nejposlednější nepřijemnosti, nějaký Mexikán byl zavraždil našeho presidenta, byla by tato země nyní ve válce či nikoli?"

Řečí a logika jako tyto, dají se prominouti někde u "báru," avšak jsou neodpustitelné ve veřejných resolucích vztahujících se na světově důležité události přítomné doby.

Kde mají Němci důkaz, že vrah Františka Ferdinanda a jeho choti byl "ruským chráněným vrahem"? Kde mají jediného, sebe slabšího dokladu pro toto své tvrzení? Pravdou asi bude, že vrah rakouského následníka trůnu byl asi tolik "ruským chráněným vrahem," jako byl Booth, jenž zavraždil presidenta Lincolnu. "německým chráněným vrahem." Jest to prostě mým neodpustitelné, mým nedoložené tvrzení, jež žádný střízlivý rozum vůbec nemůže přijmouti. Rusko třeba nemá ty nejchytřejší státníky na světě, ale tak na hlavu padli nejsou, aby osnovali atentáty na následníky trůnu — jako by po takovém následníku nebylo jiného následníka. Takové věci trpí pouze nerozumní, nepředložení lidé.

A jaká jest podobnost, jaká jest analogie mezi Mexikem a Spojenými Státy a Rakouskem a Srbskem a zabranými zeměmi, Bosnou a Hercegovinou? Rakousko Slovany utiskovalo, jeho zahraniční politika byla protislovanská, byla německá, Rakousko potlačovalo srbskou národnost v Bosně a Hercegovině, nanejvyšší dovolovalo, trpělo národní jazyk, a neustálými provokacemi hledělo dohnati Srbsko k válce. Zkrátka, ono připravovalo půdu, z které se rodí atentáty. Byl podobný vztah mezi Spojenými Státy a Mexikem? Kdo chtěl by tvrditi, že ano?

Vztah mezi Spojenými Státy a Mexikem byl asi takovýto: Spojené Státy neuhláčovaly Mexikánu, neohrožovaly jejich národní existenci, smesly samy dosti drobných provokací se strany oně válčících frakcí v zemi té, a těm Mexikánům, kteří jsou v Spojených Státech a jichž jest hodně desítek tisíců — nikdo nemilí příkoří. Celkem zivil se zde lépe, nežli ve vlasti zemi. Zabrati jsme sice mexické město Vera Cruz, z nutnosti, ale tím nevystoupili jsme proti mexickému národu, nýbrž proti diktátoru, proti uchvatiteli, jenž na stolech presidentský se vyšpálil přes nrtvalu svého předchůdce.

Třeba Mexikáni byli vykořisťováni americkým kapitálem, stejně jako kapitálem anglickým a německým, avšak proti vládě Spojených Států nemohli míti a nemohli žádných spravedlivých stížností. Za to Slovane na Balkáně, zejména Srbové, měli hodně spravedlivých stížností proti vládě rakouské a její zahraniční politice.

Mimo to jest pochylino, stali bychom se pustili do války s mexickým národem, kdyby nějaký Mexikán byl zavraždil našeho presidenta, jenž mimochodem žedeno, sůva byl by šel na mexické hranice, se silnou vojenskou holou v ruce, aby provokoval Mexikány. Lincoln jistě byl milován národem, avšak nezašli jsme novou válku proti jihu, poněvadž Booth zavraždil jakého tyranu, nevěděli jsme anižem všechny republikánské "stalwarty," když Giteau zavraždil presidenta Garfielda, jenž, dle jeho mínění, zachoval se jako nevládník vůči svým přátelům a nevěděli jsme anižem všechny Poláky, poněvadž

Polák Czolgosz zabil presidenta McKinleyho. Opravedlivovati válku proti Srbsku, povražzení sta tisíců lidí a spustožení země, k vůli činu jednoho člověka, jest prostě barbarstvím, to jest mravní i rozumová zrůcnost.

Zbytečná potrava.

Potrava, která nepřináší tělu žádné výživy, jest úplně zbytečnou. Každý má hleděti k tomu, by rozumným výběrem potravy dal tělu pokud možno nejvíce živých látek, snadno stravitelných. Když ve stravování pokrma nastala nějaká překážka, třeba ji rychle odstraniti. K tomu jest Trinerovo Léčivé Hořké Víno, které všechny podobné překážky vypudí z těla, zároveň se siluje zažívací ústrojí tak, aby mohlo konati práci svou bez obtíží. Ve všech chorobách zažívací soustavy jest Trinerovo Léčivé Hořké Víno lékem dříve vyzkoušeným a osvědčeným. I v chorobách ženských, s nimiž spojena jest zácpa, nechuť k jídlu, ošklivo od žaludku, krkání, nucení na vrhnutí, tento lék vždy přinesl úplné uspokojení. V lékárnách. — Jos. Triner, velko-vyrábitel, 1333-1339 S. Ashland ave., Chicago, Ill. Abychom vyhověli četným poplatkům, zasíláme nyní Trinerovo Limenton poštou za 60c. Jest to jeden z nejlepších limentonů na světě. — Advertisement.

Dr. F. A. Sedláček
OMAHA, NEB.
ÚŘADOVNA: 1270 So. 13th Street
proti Hotelu Prague
Tel. Red 4612
RESIDENCE: 1451 So. 11th Street
Tel. Douglas 4286.
Dopoledne Dr. Allisonem v nemocnici.
V ÚŘADOVNĚ od 1 do 4 hod. odpol.
V neděli od 9 do 11 hod. dopol.

JOS. T. VOTAVA.
PŘÁVNÍK
Úřadovna: 6. pokoje 600
Bee Building.
Telefon: Douglas 651.
Omaha — Nebraska.

Sdružení českých lékařů v Omaze a So. Omaze

- DR. KOUTSKÝ JOHN W.,
405 sev. 24. ul., So. Omaha
Telefon South 142.
- DR. NĚMEC CHAS. J.,
1316 William ul., Omaha
Telefon Douglas 2817.
- DR. F. J. SWOBODA,
1255 již. 16. ul., Omaha
Telefon Douglas 2313.
- DR. SIMÁNEK G. F.,
1262 již. 13. ul., Omaha
Operacím se věnuje zvláště pozornost.
- DR. KALAL F. J.,
627 City national Bank,
proti Burgess-Nash obchodu
Telefon Douglas 1761.
- DR. CHALOUPKA & CHALOUPKA,
24. a M ul., So. Omaha,
Neb.

My shora uvedeni lékaři dle pravidel lékařské atikaty, nej-důrazněji odsuzujeme veškeré ohlávkování kteréhokoli lékaře sama nebo v kteréhokoli časopise svých přátel, neboť už je to jakýmkoliv způsobem, ať ve správách místních nebo osobních. 43-17

Česká masť.

Pl. Rosie Kretschmer,
zahojilka a vyrábětelka proslulé české bylinné a kořenové masť. Tři druhy. Masť tato jest výborným prostředkem proti úrazům kůže: dle léčí kousnutí, revmatism, žilavé neč zastaralé rány, nehty, křečové žíly, slza žil, oční záduky, vyrážky, šel, atd. Tuto masť vyhledá na sta třístech a pro svůj spolehlivost léčitost nemáu máh rovně. — Nadejte ji osobně nebo dopište, udává se popsa své obchody. Křehká 10c, na venek 20c. Adresová 43-28
MRS. ROSIE KRETSCHMER,
3021 So. 18. St., Omaha, Neb.
Phone Douglas 8229.